

เกณฑ์พัฒนาการตามช่วงวัยของเด็กปฐมวัย

โดยคณะกรรมการฝึกอบรมและสอบ อนุสาขาพัฒนาการและพฤติกรรม ร่วมกับ ชมรมพัฒนาการและพฤติกรรมเด็กแห่งประเทศไทย พ.ศ.2556

เกณฑ์พัฒนาการของเด็กปฐมวัยชุดนี้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นเกณฑ์อ้างอิงเบื้องต้นสำหรับเด็กทั่วไป ว่าเด็กสามารถทำอะไรได้ในแต่ละช่วงวัย ซึ่งยังอาจมีทักษะบางอย่างที่เด็กปกติจำนวนหนึ่งทำได้เร็วหรือช้ากว่าเกณฑ์นี้เล็กน้อย เกณฑ์พัฒนาการของเด็กปฐมวัยชุดนี้จึงไม่ใช่เครื่องมือที่ใช้ในการวินิจฉัยปัญหาด้านพัฒนาการของเด็ก

อายุ	พัฒนาการ
1 เดือน	(GM) ยกคางจากที่นอนชั่วคราวในท่านอนคว่ำ (FM) มองตามวัตถุได้ถึงกึ่งกลางลำตัว (PS) จ้องหน้า (L) EL: ร้องไห้ RL: ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินโดยการสะดุ้งหรือเบ่งตามอง
2 เดือน	(GM) ชันคอ 45 องศาในท่านอนคว่ำ (FM) มองตามวัตถุได้ข้ามผ่านกึ่งกลางลำตัว (PS) ยิ้มและสบตา (L) EL: ส่งเสียงในลำคอเช่น อู ออ RL: ตอบสนองต่อเสียงที่ได้ยินโดยการกระพริบตา หรือเงยเพื่อฟังเสียงที่ได้ยิน
4 เดือน	(GM) ท่านอนคว่ำยกพื้นขึ้น, พยุงลำตัวด้วยแขนท่อนล่าง, ท่านั่งชันคอได้ดี, พลิกคว่ำหรือพลิกหงาย (FM) มองตามวัตถุจากด้านหนึ่งของลำตัวไปถึงอีกด้านหนึ่ง (180 องศา), ไหวคว่ำของ

	<p>โก๊ตตัว</p> <p>(PS) ตื่นเต้นดีใจอย่างชัดเจนเมื่อเห็นนมแม่หรือขวดนม</p> <p>(L)</p> <p>EL: ส่งเสียง อู อ่า ได้ตอบเมื่อมีคนคุยด้วย, หัวเราะ</p> <p>RL: หันหาเสียง</p>
6 เดือน	<p>(GM) ดึงขึ้นนั่งศีรษะไม่ห้อย, พลิกคว่ำและพลิกหงาย, ท่านอนคว่ำยกอกและท้องส่วนบนพุงลำตัวด้วยฝ่ามือ, นั่งได้โดยใช้มือยันพื้น</p> <p>(FM) หยิบของด้วยฝ่ามือ</p> <p>(PS) หัวเราะเมื่อถูกเอาผ้าคลุมศีรษะออก, เริ่มติดแม่</p> <p>(L)</p> <p>EL: เล่นหรือเลียนเสียง ได้แก่ เลียนเสียงจู้ปาก เคาะลิ้น, ส่งเสียงที่ใช้อวัยวะในปากเพื่อให้เกิดเสียงพยัญชนะ ได้แก่ ปาปา ดาดา</p> <p>RL: หันหาเสียงเรียกชื่อ</p>
7-8 เดือน	<p>(GM) นั่งทรงตัวได้เองโดยไม่ต้องช่วยพยุง</p> <p>(FM) มองตามของตก, เปลี่ยนมือถือของ, ใช้มือถือก้อนไม้ข้างละก้อน</p> <p>(PS) สนุกกับการเล่นเมื่อเอาผ้าคลุมศีรษะออก</p> <p>(L)</p> <p>EL: ทำเสียงพยางค์เดียวเช่น จ๊ะ หม่า</p> <p>RL: มองตามสิ่งที่ผู้เลี้ยงดูชี้</p>
9-10 เดือน	<p>(GM) ลุกนั่งจากท่านอน, คลาน. เหนี่ยวตัวขึ้นยืน, เกาะยืน</p> <p>(FM) ใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือหยิบของ</p> <p>(PS) เล่นจ๊ะเอ๋, โบกมือบ้าย-บาย</p> <p>(L)</p> <p>EL: เลียนเสียงพูดคุย, เรียก “พ่อ” และ “แม่” แต่ยังไม่เฉพาะเจาะจง</p>

	<p>RL: เริ่มทำตามคำสั่งง่ายๆได้ เช่น โบกมือบ้ายบาย, หยุดการกระทำเมื่อได้ยินคำว่า “ไม่”</p>
11-12 เดือน	<p>(GM) ยืนได้เองชั่วคราวหรือต้งไข, งูงเดิน</p> <p>(FM) ปล่อยของเมื่อขอ</p> <p>(PS) เลียนแบบทำทาง</p> <p>(L)</p> <p>EL: สงเสียงที่เป็นเสียงริมฝีปากแบบมีเสียงสูงเสียงต่ำ, เริ่มเรียกชื่อคนใกล้ชิดที่คุ้นเคยเรียก “พ่อ” และ “แม่” แบบเฉพาะเจาะจงได้</p> <p>RL: เริ่มเข้าใจความหมายของคำพยางค์เดียว, ตอบสนองต่อคำถามง่ายๆได้ เช่น “แม่อยู่ไหน” “ลูกบอลอยู่ไหน” เด็กอาจมองไปในทิศทางของของที่อยู่</p>
13-15 เดือน	<p>(GM) เดินได้เอง</p> <p>(FM) หยิบจับดินสอขีดเขียน</p> <p>(PS) ใช้ทำทางหรือชี้บอกความต้องการ, เริ่มชี้หรือทำท่าแสดงบอกถึงสิ่งที่ตนเองสนใจ</p> <p>(L)</p> <p>EL: พูดคำที่มีความหมายได้ 1-3 คำ ซึ่งเป็นคำที่เพิ่มเติมจากคำที่ใช้เรียกคนคุ้นเคยหรือสัตว์เลี้ยงในบ้าน</p> <p>RL: เมื่อบอกให้ไปหยิบของที่คุ้นเคยจากอีกห้อง เด็กเข้าใจและทำได้ เช่น “ลูกบอลอยู่ไหนนะ” “ไปเอารองเท้า” เป็นต้น</p>
16-18 เดือน	<p>(GM) เกาะราวหรืองูงมือเดินขึ้นบันได, นั่งบนเก้าอี้เล็กได้มั่นคง</p> <p>(FM) ต่อสิ่งของในแนวตั้งได้ 2-3 ชั้น, ขีดเส้นยุ่งๆไปมา</p> <p>(PS) รู้จักปฏิเสธ, หยิบอาหารป้อนตัวเองได้</p> <p>(L)</p> <p>EL: พูดคำที่มีความหมายเพื่อแสดงความต้องการได้หลายคำ, มีคำพูดรวมโดยเฉลี่ย 10-20 คำ</p> <p>RL: ชี้อวัยวะได้อย่างน้อย 3 ส่วน (ได้แก่ ตา จมูก ปาก), เข้าใจความหมายของคำ</p>

	ประมาณ 50 คำ รู้จักชื่อสัตว์ สิ่งของ
19-24 เดือน	(GM) เตะบอล วิ่ง เดินขึ้นบันไดโดยก้าวเท้าตาม (FM) ต่อสิ่งของในแนวตั้งได้ 5-6 ชั้น เริ่มเปิดหน้าหนังสือได้ที่ละหน้า (PS) ใช้ช้อนตักอาหารกินได้ (L) EL: พูดได้ประมาณ 50 คำ, เริ่มพูดคำที่มีความหมายสองคำติดกัน เช่น กินข้าว แม่อุ้ม RL: ชี้ไปยังสิ่งของหรือรูปภาพตามที่บอกได้อย่างหลากหลาย, ชี้อวัยวะได้อย่างน้อย 6 ส่วน
25-30 เดือน	(GM) กระโดดสองเท้า, เดินเขย่งเท้า (FM) ชีตเส้นตรงในแนวตั้งหรือแนวนอน, ชีตเขียนเป็นเส้นวนๆ (PS) เล่นเลียนแบบและเล่นสมมติง่ายๆ (L) EL: พูดเป็นวลี 2-3 คำ หรือเป็นประโยคสั้นๆ, มีจำนวนคำศัพท์รวมประมาณ 200 คำ RL: ทำตามคำสั่งสองขั้นตอนได้, สามารถติดตามฟังเรื่องเล่าสั้นๆได้
31-36 เดือน	(GM) ยืนขาเดียว 2-3 วินาที, ชีจักรยาน 3 ล้อ, ขึ้นบันไดเองสลับเท้า, ลงบันไดโดยก้าวเท้าตาม (FM) ต่อสิ่งของในแนวตั้งได้ 8 ชั้นหรือมากกว่า, เลียนแบบการวาดรูปวงกลม (PS) เล่นสมมติที่ซับซ้อนขึ้น, เล่นกับเด็กอื่น (L) EL: เริ่มเล่าเรื่องได้ฟังเข้าใจแต่อาจไม่ทั้งหมด, บอกเวลาต้องการขยับถ่าย, บอกชื่อตนเองเพศ หรืออายุ พอได้ RL: รู้จักสีอย่างน้อย 1-2 สี, เข้าใจคำกริยาที่แสดงการกระทำ ได้แก่ หมากำลึงวิ่ง เด็กกำลึงกิน, เข้าใจคำคุณศัพท์ ได้แก่ ร้อน เย็น เหนื่อย, เข้าใจคำบุพบทต่างๆ ได้แก่ บน ใน
37-48 เดือน	(GM) กระโดดขาเดียว ลงบันไดสลับเท้า (FM) วาดรูปวงกลมตามแบบ, วาดเส้นสองเส้นตัดกันตามแบบ (+), ต่อแท่งไม้ 3 ชั้นเป็น

	<p>สะพาน </p> <p>(PS) เล่นเกมที่มีกติกาต่างๆกับคนอื่นได้, รู้จักรอคอย, ใส่กางเกง และใส่เสื้อยืดสวมหัวเองได้</p> <p>(L)</p> <p>EL: พูดเล่าเรื่องเป็นประโยคยาวๆให้คนอื่นเข้าใจได้, บอกสีได้หลายสี, นับของที่ละชั้นได้อย่างถูกต้องเรียงตามลำดับของการนับ ประมาณ 5-10 ชั้น</p> <p>RL: เข้าใจประโยคคำถามที่ซับซ้อนมากขึ้น ได้แก่ อย่างไร ทำไม, เข้าใจคำสั่ง 3 ชั้นตอน, เข้าใจจำนวน “หนึ่ง” และ “หลายๆ” ได้แก่ หยิบของ 1 ชั้น หรือหลายๆชั้นได้ถูกต้อง, เข้าใจคำบุพบทเพิ่มเติม ได้แก่ ด้านหน้า ด้านข้าง ได้</p>
49-60 เดือน	<p>(GM) กระโดดสลับเท้า, กระโดดขาเดียว, กระโดดข้ามสิ่งกีดขวางต่างๆ, เดินต่อเท้าเป็นเส้นตรง (tandem gait)</p> <p>(FM) วาดรูปสี่เหลี่ยมตามแบบ, วาดรูปคนที่มีอวัยวะ 3 ส่วนหรือมากกว่า, เริ่มใช้กรรไกรตัดกระดาษ</p> <p>(PS) แต่งตัวและแปรงฟันเองได้โดยไม่ต้องช่วย</p> <p>(L)</p> <p>EL: คำพูดชัดเจนฟังเข้าใจทั้งหมด, รู้จักถามความหมายของคำหรือวลีที่ไม่เข้าใจ, เริ่มรู้จักถามคำถาม “อย่างไร” หรือ “ทำไม” ได้, บอกชื่อพยัญชนะไทยที่พบบ่อยบางตัวได้ ได้แก่ ก.ไก่ ง.งู, ร้องเพลงสั้นๆ หรือท่องอาขยานที่ได้ยินบ่อยๆได้, รู้จักจำนวนนับ 1-5 บอกได้อย่างถูกต้องหลังจากนับว่ามีของรวมทั้งหมด 4 ชั้น หรือ 5 ชั้น</p> <p>RL: เข้าใจคำถาม “เมื่อไร”, เริ่มเข้าใจซ้าย-ขวา, เข้าใจขนาดเล็ก-ใหญ่ ยาว-สั้น</p>
61-72 เดือน	<p>(GM) เดินบนเส้นเท้า, เดินต่อเท้าถอยหลัง, รับลูกบอลโดยใช้สองมือ, กระโดดไกล 120 เซนติเมตร</p> <p>(FM) วาดรูปสามเหลี่ยม, วาดรูปคนที่มีอวัยวะ 6 ส่วนหรือมากกว่า, เลียนแบบการเขียน</p>

	<p>พยัญชนะง่ายๆบางตัวได้</p> <p>(PS) แต่งตัว และเตรียมอาหารง่ายๆได้เองโดยไม่ต้องมีคนช่วย</p> <p>(L)</p> <p>EL: อธิบายความหมายของคำในชีวิตประจำวันได้ ได้แก่ ลูกบอล บ้าน, บอกความแตกต่างของสิ่งของ 2 สิ่งได้, รู้จักจำนวนนับ 1-10 บอกจำนวนนับรวมทั้งหมดได้อย่างถูกต้อง, บอกชื่อของตัวพยัญชนะไทยส่วนใหญ่ได้ถูกต้อง แม้ไม่มีรูปภาพประกอบ ได้แก่ บอกได้ว่า “ก” ชื่อ ก.ไก่</p> <p>RL: เข้าใจเรื่องข้างขึ้นของเด็กๆ, เข้าใจลำดับของเหตุการณ์ ได้แก่ เรื่องในอดีต ปัจจุบัน, เข้าใจว่าตัวพยัญชนะไทยแต่ละตัวมีเสียง ได้แก่ ตัว ก มีเสียง กอ (หรือเกอะ) ตัว ท และ ธ มีเสียงเดียวกันคือ ทอ (หรือเทอะ), เข้าใจสัญลักษณ์ตัวเลขว่ามีค่าเป็นจำนวนต่างๆ ในช่วง 1-10</p>
--	---

หมายเหตุ GM หมายถึง gross motor, FM หมายถึง fine motor, PS หมายถึง personal social, L หมายถึง language, RL หมายถึง receptive language, EL หมายถึง expressive language

Reference

1. นิตยา คชภักดี. พัฒนาการเด็ก. ใน: นิชรา เรื่องดารกานนท์, ชาครียา ธีรเนตร, รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, นิตยา คชภักดี, บรรณาธิการ. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรม. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ไฮลิสติก พับลิชชิง จำกัด; 2551. หน้า 360-94.
2. จริยา จุฑาภิสิตธิ์ และ สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์. พัฒนาการปกติ. ใน : ทิพวรรณ หรรษคุณาชัย, รวีวรรณ รุ่งไพรวลัย, สุรีย์ลักษณ์ สุจริตพงศ์, วีระศักดิ์ ชลไชยะ บรรณาธิการ. ตำราพัฒนาการและพฤติกรรมเด็ก เล่ม 3 การดูแลเด็กสุขภาพดี. กรุงเทพฯ: ปิยอนต์ เอ็นเทอร์ไพรซ์; 2556. หน้า 39-52.
3. Illingworth RS. The development of the infant and young child; normal and abnormal 9thed. Singapore: Longman Singapore Publisher. 1987.
4. Dixon SD. Two years: Language leaps. In: Dixon SD, Stein MT. Eds. Encounters with children: Pediatric behavior and development, 4th. Philadelphia: Mosby-Elseiver; 2006. P.383-407.

5. WHO Multicenter Growth Reference Study. WHO Motor Development Study: windows of achievement for six gross motor development milestones. *Acta Paediatr Suppl* 2006 ;450:86-95
6. Feldman HM, Messick C. Assessment of language and speech. In: Wolraich ML, Drotar DD, Dworkin PH, Perrin EC, editors. *Developmental-Behavioral Pediatrics: evidence and practice*. 1st ed. Philadelphia: Mosby-Elsevier; 2008. p. 177-90.
7. Bright futures guidelines for health supervision of infants, children, and adolescents. 3rd ed. Hagan Jr. JF, Shaw JS, Duncan P, editors. Elk Grove Village, IL: American Academy of Pediatrics; 2008.
8. Kimmel S, Ratliff-Schaub K. Growth and Development. In: Rakel R, Rake D, editors. *Textbook of Family Medicine*. 8 ed. Texas: Elsevier; 2011. p. 435
9. McQuiston S, Kloczko N. Speech and language development: monitoring process and problems. *Pediatr Rev* 2011; 32 (6): 230-38.
10. Gerber RJ, Wilks T, Erdie-Lalena C. Developmental milestones 3: social-emotional development. *Pediatr Rev* 2011;32:533-6.